

STORTINGET

Innst. 151 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:49 S (2025–2026)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun og Bjørn Larsen om å ikke gi kollektiv beskyttelse til stridsdyktige menn fra Ukraina

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre reglene for kollektiv beskyttelse slik at stridsdyktige ukrainske menn ikke skal kunne søke om kollektiv beskyttelse.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen har uttalt seg til forslaget i brev av 15. desember 2025. Brevet følger som vedlegg til innstillingen. Komiteen har invitert til og har mottatt to skriftlige høringsinnspill i saken.

De skriftlige innspillene er sammen med sakens dokumenter tilgjengelige på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Konstanse Marie Alvær, Isak Veierud Busch, Sigurd Kvammen Rafaelsen og Solveig Vestenfor, fra Fremskrittspartiet, Bjørn Larsen, Rune Midtun, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Høyre, Mudassar Kapur og Tage Pettersen, fra Sosialistisk Venstreparti, Anne Lise Gjerstad Fredlund, fra Senterpartiet, Bengt Fasteraune, fra Rødt, lederen Hanne Beate Stenvaag, og fra Miljøpartiet De Grønne, Marius Langballe Dalin, viser til representantforslag Dokument 8:49 S (2025–2026) om å ikke gi kollektiv beskyttelse til stridsdyktige menn fra Ukraina.

Komiteen har mottatt statsrådets vurdering av forslaget og viser til vedlagt brev fra statsråden til komiteen datert 15. desember 2025.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet viser til at regjeringen har sendt på høring et forslag om at ukrainske menn mellom 18 og 60 år, med enkelte unntak, ikke lenger skal få midlertidig kollektiv beskyttelse i Norge. Det innebærer at disse ikke lenger vil få midlertidig oppholdstillatelse basert på en gruppevurdering. De kan i stedet søke asyl etter ordinære regler.

Disse medlemmer mener det er viktig at regjeringen gjør nødvendige tilpasninger i ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse når situasjonen tilsier det.

Disse medlemmer mener det er viktig at regjeringen også i det videre arbeidet fører en tett dialog med

ukrainske og øvrige europeiske myndigheter i spørsmål knyttet til beskyttelse for ulike grupper av ukrainere.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har varslet at innstramningen vil gjelde nye søkere, og at den ikke påvirker de som allerede har midlertidig kollektiv beskyttelse i Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Høyre mener det ikke er grunnlag for å støtte representantforslaget, og viser til at regjeringen har sendt på høring et forslag om at ukrainske menn mellom 18 og 60 år, med enkelte unntak, ikke lenger skal få midlertidig kollektiv beskyttelse i Norge.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at andre europeiske land som har tatt imot mange ukrainske flyktninger, som Polen, Tsjekkia og Tyskland, ikke har innført en slik begrensning som regjeringen har signalisert. Det betyr at Norge med en slik innstramning leder an i europeisk sammenheng på å innføre større begrensninger av den kollektive beskyttelsen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet understreker at representantforslagets intensjon er å styrke Ukraina i sin forsvarskrig mot det brutale angrepet fra Russland i tillegg til å sørge for at Norge fortsatt skal ha kapasitet til å hjelpe de med størst behov for beskyttelse fra krigen i Ukraina. Siden Russlands fullskala invasjon av Ukraina i februar 2022 har Norge tatt imot et betydelig antall ukrainske flyktninger, noe som har vært en viktig humanitær innsats. Imidlertid har det vist seg at en vesentlig andel av disse er stridsdyktige menn i alderen 18–60 år som aktivt unndrar seg verneplikt i hjemlandet. Norge har gitt midlertidig kollektiv beskyttelse til flere titusener av ukrainske menn i stridsdyktig alder, noe som representerer en urimelig belastning på norske kommuner, velferdstjenester og integreringsressurser. Disse medlemmer mener det er uholdbart at Norge indikerer undergraver Ukrainas forsvarsinnsats ved å tilby opphold til personer som ukrainske myndigheter desperat trenger på fronten. Disse medlemmer viser til at Ukraina også har behov for unge, friske menn i andre posisjoner enn bare i militæret for å styrke totalforsvaret. Dette kan være i alt fra helsevesen, logistikk og produksjon til andre viktige oppgaver for å styrke forsvaret, men også sivilsamfunnet.

Disse medlemmer peker på at Ukrainas egen ledelse gjentatte ganger har understreket behovet for mobilisering. President Volodymyr Zelenskyj har offentlig uttalt at landet trenger flere hundre tusen nye soldater for å motstå den russiske aggresjonen. Tidligere forsvarsminister Rustem Umerov har oppfordret alle ukrainske borgere til å bidra til forsvaret. Ved å ekskludere stridsdyktige menn fra kollektiv beskyttelse vil

Norge sende et klart signal om solidaritet med Ukraina – ikke bare gjennom økonomisk og militær støtte, men også ved å bidra til at landets forsvarsevne styrkes. Disse medlemmer viser til at lignende diskusjoner pågår i andre europeiske land, som Polen og Tyskland, der man vurderer returavtaler eller begrensninger for å støtte Ukrainas rekruttering. Norge bør ikke ligge etter i denne sammenhengen, men snarere lede an i en pragmatisk tilnærming som balanserer humanitære hensyn med realpolitikk.

Disse medlemmer understreker at endringen ikke vil ramme sårbare grupper. Forslaget innebærer ingen endring for kvinner, barn, eldre eller menn med medisinske eller andre unntak som hindrer militærtjeneste. Norge skal fortsatt være en trygg havn for ekte ukrainske flyktninger som flykter fra krigens grusomheter. Imidlertid må asylsystemet være bærekraftig og rettferdig. Den nåværende ordningen, uten tilpasninger, har ført til at Norge tar imot en uforholdsmessig stor andel av stridsdyktige menn sammenlignet med andre land. Dette medfører økte kostnader for bolig, helsevesen og utdanning, noe som belaster norske skattebetalere unødvendig. Disse medlemmer viser til tall fra UDI og NRK-rapportering som indikerer at over 700 menn i alderen 18–22 år ankom Norge bare i september 2025 etter opphevelsen av utreiseforbudet i Ukraina. En regelendring vil frigjøre ressurser til å hjelpe de som virkelig trenger det, samtidig som det styrker tilliten til asylsystemet blant norske borgere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre reglene for kollektiv beskyttelse slik at stridsdyktige ukrainske menn ikke skal kunne søke om kollektiv beskyttelse.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett for 2026. Dette medlem mener at det er viktig at Norge stiller opp for Ukrainas frihetskamp av både moralske og sikkerhetsmessige hensyn.

Det er også viktig å huske på at Norge har tatt imot nesten 100 000 ukrainere. Norske kommuner og lokalsamfunn har deltatt i et krevende krafttak for å få dette til, og tusenvis av mennesker har bidratt og bidrar for å sikre at de som kommer, tas imot på en best mulig måte i by og bygd over hele Norge.

Dette medlem vil understreke at selv om Senterpartiet støtter forslaget om at stridsdyktige ukrainske menn ikke skal kunne søke om kollektiv beskyttelse, mener Senterpartiet at de fortsatt skal kunne søke asyl på vanlige vilkår.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne støtter ikke forslaget.

Disse medlemmer viser til forslaget, der forslagsstillerne korrekt viser til at økningen av ukrainske menn i alderen 18–22 år har sammenheng med at ukrainske myndigheter i august 2025 opphevet utreiseforbudet for unge menn i stridsdyktig alder. Disse medlemmer mener at det er opp til ukrainske myndigheter å avgjøre hvem som får eller ikke får reise ut av landet, og at dette ikke er noe Norge skal blande seg i.

Disse medlemmer viser til at bestemmelsen om kollektiv beskyttelse i utlendingsloven § 34 gjelder i tilfeller der det foreligger en massefluktsituasjon, og at Kongen i statsråd kan beslutte at det skal gis kollektiv beskyttelse til en gruppe etter denne bestemmelsen. Disse medlemmer vil understreke at kollektiv beskyttelse gis til medlemmer av en bestemt gruppe, ikke til enkelte undergrupper innenfor denne. Disse medlemmer mener det vil være svært uheldig å gjøre ytterligere avgrensninger i § 34 i utlendingsloven.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen endre reglene for kollektiv beskyttelse slik at stridsdyktige ukrainske menn ikke skal kunne søke om kollektiv beskyttelse.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:49 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun og Bjørn Larsen om å ikke gi kollektiv beskyttelse til stridsdyktige menn fra Ukraina – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 3. mars 2026

Hanne Beate Stenvaag

leder

Isak Veierud Busch

ordfører

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget - Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
25/7033 - SBO

Dato
15.12.2025

Svar til Dokument 8:49 S (2025–2026) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun og Bjørn Larsen

Innledning

Komiteen har bedt meg vurdere de ovennevnte representantenes forslag om at «Stortinget ber regjeringen endre reglene for kollektiv beskyttelse slik at stridsdyktige ukrainske menn ikke skal kunne søke om kollektiv beskyttelse».

Bakgrunn

Regjeringen innførte 11. mars 2022 en ordning med midlertidig kollektiv beskyttelse for fordrevne fra Ukraina. Ordningen innebærer at de som omfattes får oppholdstillatelse i ett år av gangen etter en forenklet prosedyre og uten individuell vurdering av beskyttelsesbehovet. EU har en i hovedsak tilsvarende ordning for midlertidig beskyttelse, som er forlenget til mars 2027. Regjeringen vurderer løpende og selvstendig innretningen på norsk ordning. I september 2024 strammet vi den inn, slik at den ikke lenger omfatter nye søkere fra områder som utlendingsmyndighetene regner som trygge i utlendingsrettslig forstand. Utlendingsdirektoratet regner nå 14 fylker i Ukraina som trygge. Tidligere er ordningen strammet inn overfor ukrainere med dobbelt statsborgerskap, og ukrainere som reiser til hjemlandet risikerer å miste oppholdstillatelsen i Norge.

Siden månedsskiftet august/september i år har vi sett en økning i antall fordrevne fra Ukraina som søker beskyttelse i Norge og andre europeiske land. Økningen gjelder hovedsakelig unge menn og skyldes at ukrainske myndigheter har åpnet for at flere menn i alderen 18 til 22 år lovlig får forlate landet. Ankomsttallene synes i senere tid å ha flatet ut, men de er fremdeles på et høyere nivå enn før sommeren. Forut for

økningen denne høsten har ankomsttallene til Norge vært stabile og relativt lave det siste året. I tråd med målsetningen for tidligere innstramminger, har Norge i denne perioden ikke mottatt en større andel enn våre naboland.

Min vurdering

Regjeringen skal føre en kontrollert, bærekraftig og rettferdig innvandringspolitikk for å bevare tilliten til både rettsstaten og velferdsstaten. Vi skal ikke ta imot flere enn vi klarer å integrere. Dette gjelder også innvandringen fra Ukraina. Regjeringen har flere ganger gjort innstramminger i ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse, samt andre innstramminger i ytelser m.m., for å holde kontroll på ankomstnivået over tid.

Regjeringen følger den nylig oppståtte situasjonen med økte ankomsttall fra Ukraina tett, og vi har beredskap for å iverksette nye innstramminger. En innstramming ofor den aktuelle gruppen som forslaget omtaler er ett av flere mulige tiltak som kan vurderes. Dette er imidlertid spørsmål som ikke bare må ses i sammenheng med utviklingen i ankomsttallene, men også situasjonen for øvrig og våre utenrikspolitiske interesser. Økningen i ankomsttallene rammer ikke bare Norge, og det er plausibelt at den kan være kortvarig. Det pågår diskusjoner om Ukrainas liberalisering av utreisereglene og den etterfølgende tilstrømningen til europeiske land. Det bør likevel bemerkes at liberaliseringen bl.a. ble begrunnet med et ønske om å forhindre at ukrainske gutter blir sendt ut av landet *før* de fyller 18 år, noe også mottakerlandene er opptatt av å unngå. I lys av situasjonen som helhet er det viktig for regjeringen at vi ikke handler overilt, samtidig som vi altså er beredt til raskt å stramme inn om vi finner det nødvendig.

Som en konkret kommentar til ordlyden i representantforslaget vil jeg bemerke at en ev. innstramming trolig bør ta utgangspunkt i et annet begrep enn «stridsdyktige menn». Beslutningen om hvorvidt en ukrainsk asylsøker skal gis kollektiv beskyttelse eller individuell asylsaksbehandling, det vil si hvilket «spor» saken skal gå i, bør ikke i seg selv forutsette en omfattende saksbehandling og vurdering. Denne beslutningen bør bygge på enkle vilkår (f.eks. slik regjeringens innstramming i september 2024 bygger på utlendingsforvaltningens kategorisering av trygge og utrygge områder). «Stridsdyktige menn» blir da ikke tilstrekkelig presist, bl.a. sett hen til at menn under 25 ikke kan mobiliseres med tvang etter gjeldende ukrainsk rett, selv om mange vil være «stridsdyktige» i generell forstand. En slik definisjon legger også opp til utpregede individuelle vurderinger dersom søkeren f.eks. har helseproblemer.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

